

**Державний вищий навчальний заклад
«Донбаський державний педагогічний університет»
Факультет гуманітарної та економічної освіти
Кафедра психології**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Ректор
 С. О. Омельченко

“27” червня 2022 р.

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПСИХОЛОГІЯ ТРАВМУЮЧИХ СИТУАЦІЙ**

**підготовки здобувачів
другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності 053 Психологія
за освітньо-професійною програмою Психологія
мова навчання українська**

Розробник: Сергєєва І.В. – доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук

Рецензенти:

Шайда Н.П. – кандидат психологічних наук, завідувач кафедри загальної психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Степаненко Л.В. – кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет»

Програму розглянуто і схвалено на засіданні кафедри психології
Протокол № 12 від «27» червня 2022 р.

Завідувач кафедри – кандидат психологічних наук, професор Мелоян А.Е.

Погоджено групою забезпечення спеціальності 053 Психологія

Керівник групи забезпечення: завідувач кафедри психології, кандидат психологічних наук, професор Мелоян А.Е.

Затверджено та рекомендовано до впровадження
вченою радою
Державного вищого навчального закладу
«Донбаський державний педагогічний університет»

“27” червня 2022 р.
протокол № 9

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Обов'язкова	
Загальна кількість годин – 90	Рік підготовки:	
	1-й	1-й
	Семестр	
	2-й	2-й
	Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: контактних – 2 самостійної роботи здобувача – 4	12 год.	6 год.
	Практичні	
	8 год.	4 год.
	Самостійна робота	
	70 год.	80 год.
	Вид контролю: екзамен	

Метою вивчення навчальної дисципліни «Психологія травмуючих ситуацій» є: ознайомлення здобувачів із психологічними механізмами дії травмуючої ситуації на особистість і її поведінку та особливостями психологічної допомоги клієнтам, що пережили травмуючу ситуацію.

2. Матриця компетентностей, програмних результатів навчання, результатів навчання, методів навчання, методів контролю з навчальної дисципліни (обов'язкових, вибіркового) «Психологія травмуючих ситуацій»

Компетентності, які формуються з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Програмні результати навчання з посиланням на шифр відповідно до освітньої програми	Методи навчання	Методи контролю
<p><i>Загальні компетентності (ЗК)</i> ЗК 1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми. ЗК 6. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів). ЗК 7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо. ЗК 11. Здатність застосовувати softskills-навички в практичних ситуаціях.</p> <p><i>Спеціальні компетентності (СК)</i> СК 1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики. СК2. Здатність самостійно</p>	<p>ПРН 1. Здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. ПРН 2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів. ПРН 4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій . ПРН 8. Оцінювати ступінь складності завдань діяльності та приймати рішення про звернення за допомогою або підвищення кваліфікації. ПРН 9. Вирішувати етичні дилеми з опорою на норми закону, етичні</p>	<p>Словесний метод (лекція, дискусія, співбесіда тощо); практичний метод (практичні заняття – проведення дискусій, бесід), інтерактивні методи (мозковий штурм, робота у групах), аналіз задач, ситуацій, розробка презентацій, реферативна робота); наочний метод (метод ілюстрацій і метод демонстрацій); робота з навчально-методичною літературою (конспектування,</p>	<p>1) усне опитування на практичних заняттях; 2) оцінювання самостійної роботи (складання формалізованих схем; виконання тестових завдань; анотування наукової літератури, конспектування першоджерел, виконання творчих завдань); 3) колоквиум; 4) екзамен.</p>

<p>планувати, організувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.</p> <p>СК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.</p> <p>СК10. Здатність розробляти та впроваджувати інноваційні методи психологічної допомоги клієнтам у складних життєвих ситуаціях.</p>	<p>принципи та загальнолюдські цінності.</p> <p>ПРН 16. Забезпечувати психологічну допомогу, психологічний супровід засобами різних видів психологічної практики.</p> <p>ПРН 17. Використовувати мовний потенціал в умовах надання психологічної допомоги, формувати власний стиль професійного спілкування.</p> <p>ПРН 18. Розробляти програми психологічної допомоги (тренінг, психотерапія, консультування, тощо) для роботи у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.</p>	<p>тезування, анотування, складання есе); відеометод у сполученні з новітніми інформаційними технологіями та комп'ютерними засобами навчання (дистанційні, мультимедійні, веборієнтовані тощо); самостійна робота (розв'язання завдань); індивідуальна науково-дослідна робота.</p>	
--	---	---	--

3. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	усього	зокрема			усього	зокрема		
		л	пр	с.р.		л	пр	с.р.
Тема 1. Психологічна травма	16	2	2	12	16	1	1	14
Тема 2. Поняття та види травмуючих ситуацій	16	2	2	12	16	1	1	14
Тема 3. Переживання психотравмуючої ситуації.	16	2	2	12	16	1	1	14
Тема 4. Особливості психологічного стресу	14	2	-	12	14	1	-	13
Тема 5. Психологічні реакції людини на травмуючі події життя	15	2	2	11	15	1	1	13
Тема 6. Екстремальні ситуації як особливий клас критичних життєвих ситуацій	13	2	-	11	13	1	-	12
Усього годин	90	12	8	70	90	6	4	80

4. Програма навчальної дисципліни

4.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Психологічна травма	2	1
2	Поняття та види травмуючих ситуацій	2	1
3	Переживання психотравмуючої ситуації	2	1

4	Особливості психологічного стресу	2	1
5	Психологічні реакції людини на травмуючі події життя	2	1
6	Екстремальні ситуації як особливий клас критичних життєвих ситуацій	2	1
Разом		12	6

4.2. Теми практичних занять

	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Ознаки і наслідки психологічної травми.	2	1
2	Тема 2. Типології травмуючих ситуацій	2	1
3	Тема 3. Переживання втрати	2	1
4	Тема 5. Посттравматичний стресовий розлад	2	1
Разом		8	4

4.4. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Тема 1. Підходи та пояснювальні системи в розумінні травми.	12	14
2	Тема 2. Визначення психотравмуючої ситуації в рамках теорії адаптації.	12	14
3	Тема 3. Особистісні зміни в психотравмуючій ситуації. Полюси прояву психотравмуючої ситуації.	12	14
4	Тема 4. Специфічні особливості психологічного стресу.	12	13
5	Тема 5. Концепції подолання стресу. Когнітивно-феноменологічний підхід Р. Лазаруса.	11	13
6	Тема 6. Особистісно-орієнтовані форми поведінки жертв екстремальній ситуації. Психогенії. Неврози.	11	12
Разом		70	80

5. Критерії оцінювання результатів навчання

Організаційні процедури та порядок виявлення якості засвоєння навчального матеріалу, рівня відповідності отриманих знань, умінь і навичок здобутій кваліфікації в межах освітнього процесу здійснюється відповідно до Положення про контрольні заходи у „ДДПУ” <http://www.slavdpu.dn.ua/images/stories/news/normativ/003.pdf> Оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти, отриманих під час практичних занять, здійснюється за такими критеріями: під час опитувань – за повну й ґрунтовну відповідь на сформульоване запитання з теми заняття; тестування – за правильні відповіді на запитання тесту з теми заняття; у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння формулами й математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

Дисципліна оцінюється максимальною оцінкою у 100 балів.

Основні вимоги:

Екзамени складаються здобувачами в період екзаменаційних сесій, передбачених навчальним планом. Терміни проведення екзаменаційних сесій визначаються графіком освітнього процесу. ДДПУ може встановлювати здобувачам індивідуальні терміни складання екзаменів у разі поважних причин. Екзамени проводяться згідно з розкладом, який доводиться до відома здобувачів не пізніше як за місяць до початку сесії.

Здобувачі, які за поточним оцінюванням у семестрі мають результат навчання з дисципліни 60 балів і вище, можуть, за бажанням, бути звільнені від складання екзамену й отримати як результат оцінювання ту кількість балів, що відповідає кількості балів поточного оцінювання з навчальної дисципліни, або здобувач може підвищити оцінку, яку він отримав за результатами роботи в семестрі, під час складання екзамену в період сесії.

Критерії оцінювання результатів навчання здобувачів, затверджені в ДДПУ (для оцінювання екзамену):

Оцінка «відмінно» (90-100 балів) виставляється здобувачеві, який продемонстрував всебічні, систематичні й глибокі знання навчально-програмного матеріалу, уміння без похибок виконувати завдання, передбачені програмою, опанував основну й додаткову літературу, рекомендовану навчальною програмою, засвоїв значущі для майбутньої кваліфікації підвалини основних дисциплін, виявив творчі здібності в усвідомленні, засвоєнні й застосуванні навчально-програмного матеріалу.

Оцінка «добре» (75-89 балів) виставляється здобувачеві, який продемонстрував ретельне знання навчально-програмного матеріалу, успішно виконав передбачені програмою завдання, засвоїв основну літературу, рекомендовану навчальною програмою, показав систему засвоєних знань з дисципліни та здатність до їх самостійного поповнення й оновлення під час подальшої навчальної роботи й професійної діяльності.

Оцінка «задовільно» (60-74 бали) виставляється здобувачеві, який

продемонстрував знання основного навчально-програмного матеріалу в обсязі, потрібному для подальшого навчання та майбутньої роботи за спеціальністю, впорався з виконанням завдань, передбачених програмою, але припустився помилок у відповіді на екзамені та під час виконання екзаменаційних завдань, хоча має необхідні знання для їх усунення під керівництвом викладача.

Оцінка «незадовільно» (26-59 балів) виставляється здобувачеві, який має прогалини в знаннях основного навчально-програмного матеріалу, припустився принципових помилок у виконанні передбачених програмою завдань, і не може продовжувати навчання без виконання додаткових завдань з відповідної дисципліни.

Оцінка «неприйнятно» (0-25 балів) виставляється здобувачеві, який не надав для перевірки потрібну кількість правильно виконаних завдань, пропустив без поважних причин значну кількість занять (більше ніж 50%), і не може продовжувати навчання без проходження повторного курсу навчання.

Шкала оцінювання результатів навчання здобувачів вищої освіти

За накопичувальною 100 - бальною шкалою	За національною шкалою	
	<i>для екзаменів, звітів з практики, курсових робіт</i>	<i>для заліків</i>
90–100 балів	відмінно	зараховано
89–75 балів	добре	
60–74 балів	задовільно	
26–59 балів	незадовільно	не зараховано
0–25 балів	неприйнятно	

Студенти зобов'язані дотримуватися термінів виконання усіх видів робіт, передбачених навчальною дисципліною.

Результати навчання студентів із вивчення навчальної дисципліни визначаються у балах, які виставляються згідно з **критеріями оцінювання**.

Оцінювання результатів навчання студентів у процесі *практичного, індивідуального заняття* виставляється за такими критеріями:

– під час опитувань – за повну і ґрунтовну відповідь на задане запитання з теми заняття;

– під час тестування – за правильні відповіді на всі запитання тесту з теми заняття;

– у процесі виконання ситуаційних вправ і завдань – за запропонований правильний алгоритм (послідовність) виконання завдання; за знання теоретичних основ проблеми, порушеної в завданні; за володіння

формулами та математичними методами, необхідними для виконання завдання; за отриманий правильний результат.

Оцінювання результатів навчання студентів у процесі *написання поточних, проміжних контрольних робіт* виставляється за правильні відповіді на всі питання роботи.

Оцінювання результатів навчання студентів під час *контрольного заходу* виставляється за правильні відповіді на всі питання.

Оцінювання *есе, професійно-орієнтованих завдань та презентацій за визначеними темами* виставляється відповідно до критеріїв:

- за повноту та використання сучасних концепцій і джерел інформації (крім лекційного конспекту має бути ще не менше трьох джерел інформації);
- за оформлення роботи згідно з вимогами і наявність посилань на літературні джерела;
- за наявність змістовних висновків;
- за глибокі знання навчального матеріалу, що містяться в основних і додаткових рекомендованих літературних джерелах.

Унаслідок виявлення невідповідності результатів навчання окремим критеріям із тієї чи іншої форми контролю знань кількість балів, яка виставляється студентові, може бути знижена:

- за неповну відповідь;
- за кожну неправильну відповідь;
- за невчасне виконання завдання;
- за недостовірність поданої інформації;
- за недостатнє розкриття теми;
- за відсутність посилань на літературні джерела.

Результати поточного контролю рівня знань студентів очної та заочної форм навчання (кількість отриманих балів) обов'язково доводяться викладачем у наприкінці кожного заняття до відома всіх студентів і виставляються в «Журналі обліку поточної успішності та відвідування занять» та є підставою для одержання допуску до підсумкового контролю.

Допуск до підсумкового контролю з кожної навчальної дисципліни становить 60 балів та визначається як сумарна мінімальна кількість балів, яку необхідно набрати студентові для отримання позитивної оцінки «задовільно». При цьому межа незадовільного навчання становить 59 балів.

6. Засоби діагностики результатів навчання

1) усні опитування на практичних заняттях – індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда (оцінюється рівень розуміння здобувачем теоретичного матеріалу, якість підготовки домашнього завдання);

2) перевірка практичних завдань на практичних заняттях – письмове тестування; вирішення ситуаційних вправ; перевірка вміння аналізувати й застосовувати одержані знання для вирішення практичних завдань;

3) перевірка результатів виконання завдань для самостійної роботи;

4) підсумковий контроль: семестровий екзамен.

Питання до екзамену

1. Історичні аспекти проблеми психічної травми. Поняття «психологічна травма» у рамках теорії посттравматичного розладу.
2. Підходи та пояснювальні системи в розумінні травми. Різновиди подій, що можуть стати травмуючими. Головний зміст психологічної травми.
3. Класифікація психотравм. Кількісні критерії класифікації (сила дії, тривалість). Класифікація психотравм за змістом. Класифікація психотравм за джерелами.
4. Ознаки і наслідки психологічної травми. Основні способи, якими людина виходить з травмуючої ситуації. Клінічні симптоми психотравми.
5. Поняття психотравмуючої ситуації. Визначення психотравмуючої ситуації в рамках теорії адаптації. Типологія психотравмуючих ситуацій.
6. Екстремальні ситуації. Визначення, види екстремальних ситуацій.
7. Класифікації реакцій на травматичні події. Посттравматичний стресовий розлад.
8. Хронічні психотравмуючі ситуації (повсякденні перевантаження). Поняття робочих стресів, міжособистісних та соціальних перевантажень, рольових перевантажень.
9. Ситуації депривації. Соціальна депривація, сенсорна депривація. Індивідуальна (самотність) та групова ізоляція. Фактор ув'язнення.
10. Типи ставлення до психотравмуючої ситуації та особливості її подолання. Типи ставлення людини до дисгармонії свого психічного світу.
11. Концепція переживання як діяльності Ф.Е. Василюка. Принципи переживання особистісного життєвого світу.
12. Особистісні зміни в психотравмуючій ситуації. Полюси прояву психотравмуючої ситуації. Процес змін у внутрішньому світі особистості. Результат роботи переживання. Тенденції в емоційній самозміні особистості.
13. Переживання втрати. Основні підходи. Форми переживання.
14. Переживання горя дітьми. Фази дитячого горя. Неуспішне горе у дітей. Відмінності в дитячих реакціях на смерть в залежності від періоду розвитку.
15. Самосвідомість і проблеми, що виникають в горі. Алгоритм дії при переживанні горя.
16. Стрес як неспецифічна реакція організму. Дослідження стресу Г. Сельє. Характеристики еустресу і дистресу.
17. Поняття психологічного (емоційного) стресу. Специфічні особливості психологічного стресу.
18. Форми прояви стресу і критерії його оцінки. Зміна емоційних процесів при стресі. Стадії у формуванні переживань тривоги (тривожний ряд) за Ф.Б. Березіним. Зміна інтелектуальних процесів при стресі. Зміна поведінкових процесів при стресі.
19. Оцінка рівня стресу.
20. Прогноз рівня стресу. Інтенсивність стресу. Тривалість стресу. Індивідуальна чутливість до стресора. Стресостійкість. Адаптаційні резерви.

21. Причини виникнення психологічного стресу.
22. Фактори, що впливають на розвиток стресу. Вроджені особливості організму і ранній дитячий досвід. Соціальні умови і умови праці. Ближнє соціальне оточення. Когнітивні чинники.
23. Професійний стрес. Емоційне вигорання. Хронічна втома
24. Особливості особистості як опосередковуючі фактори реакції людини на психотравмуючі події життя. Емоційна стабільність. «Душевне здоров'я». Витривалість. Концепція захисних механізмів.
25. Концепції подолання стресу. Когнітивно-феноменологічний підхід Р. Лазаруса. Копінг-стратегії та копінг-ресурси особистості.
26. Ознаки соціального оточення як модератори стресу. Соціальна мережа та соціальна підтримка.
27. Поняття і типи екстремальної ситуації. Ситуації соціальної ізоляції, сенсорної ізоляції та гіперактивації.
28. Психосоматичні прояви впливу екстремальної ситуації. Психосоматичні наслідки впливу екстремальних ситуацій на людину. Психопатологічні зміни після травм
29. Особистісно-орієнтовані форми поведінки жертв екстремальної ситуації. Психогенії. Неврози.
30. Особистісно-орієнтовані форми поведінки рятувальників в екстремальних ситуаціях.

7. Рекомендована література

Основна

1. Климчук В.О. Психологія посттравматичного зростання : монографія. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 125 с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2021/02/klymchuk-mono-2020.pdf>
2. Магдисюк Л. І., Федоренко Р.П. Медико-психологічне консультування : навч.- метод. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2020. 332 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18737/1/med_psychol_kons.pdf
3. Мороз Р.А. Психологія травмуючих ситуацій : навчально-методичний посібник / Миколаїв: Іліон, 2018. – 298 с.
4. Музиченко І.В., Ткачук І.І. В. Шляхи подолання дитячої психотравми в діяльності працівників психологічної служби : метод. рек. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2017. 88 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/707675/1/шляхи.pdf> (неперевидано)
5. Невидимі наслідки війни. Як розпізнати? Як спілкуватися? Як допомогти подолати? Довідник для широкого кола фахівців / К. Возніцина, Л. Литвиненко. Київ, 2020. 192 с. URL: <https://legal100.org.ua/wp-content/uploads/2020/09/Nevidimi-naslidki-vii--ni.pdf>
6. Психологічна допомога в клініці : навч.-метод. посіб. / Федоренко Р.П., Хлівна О.М., Дучимінська Т.І., Л.І. Магдисюк, Борцевич С.В.. – Луцьк : Вежа-Друк, 2018. – 224 с. 119. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18827/1/psychol_dop_klin.pdf

7. Психологія екстремальності та психопрофілактика психічної травми й суїцидальних намірів : навч.-метод. посіб. / Л. І. Магдисюк, Р. П. Федоренко, А. П. Мельник, О. М. Хлівна, Т. І. Дучимінська. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 236 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18831/1/psyhol_extrim.pdf

8. Соціально–психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практичний посібник / [Т. М. Титаренко, М. С. Дворник, В. О. Климчук та ін.] ; за наук. ред. Т. М. Титаренко / Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький: Імекс-ЛТД, 2019. 220с. URL: <https://ispp.org.ua/wp-content/uploads/2020/01/Практ.посіб.-2019-Соц.-психол.технології-відновлення-особистості-за-ред.Т.М.Титаренко.pdf>

9. Толкунова І.В., Гринь О.Р., Смоляр І.І., Голець О.В. Психологія здоров'я людини /за ред. І.В.Толкунової.-Київ: 2018. 156 с. URL: https://repository.ldufk.edu.ua/bitstream/34606048/22315/1/Толкунова_Психологія%20здоров%27я.pdf

10. Туриніна О.Л. Психологія травмуючих ситуацій : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Київ : ДП «Вид. дім Персонал», 2017. 160 с. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/psiholog_travm.pdf (неперевидано)

Допоміжна

1. Герман Д. Психологічна травма та шлях до видужання. Львів : Видавництво Старого Лева, 2021. 424 с.

2. Гриньова Н. Дослідження психотравм особистості та шляхи їх корекції у форматі позитивної психотерапії. Психологічний журнал, 2019. 10 с. <http://psyj.udpu.edu.ua/article/view/195940>

3. Дзюба Т.М. Психотравмуюча ситуація в життєдіяльності людини: особливості і наслідки. *Особистість, суспільство, закон: психологічні проблеми та шляхи їх розв'язання*: зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. пам'яті проф. С.П. Бочарової (30 березня 2017 р., м. Харків, Україна) МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ; Ін-т психології ім. Г.С. Костюка Нац. акад. пед. наук України; Консультац. місія Європейського Союзу в Україні. Харків: ХНУВС, 2017. С. 27-29. URL: [Dzuba_Travm_situasio.pdf \(pnpu.edu.ua\)](http://Dzuba_Travm_situasio.pdf(pnpu.edu.ua))

4. Ковальчук О. Виникнення психологічної травми та чинники, що впливають на перебіг посттравматичних переживань у військовослужбовців // Індивідуальність у психологічних вимірах спільнот та професій: збірник наукових праць / за заг. ред. Л.В. Помиткіної, О.М.Ічанської. – К. : ТОВ «Альфа-ПК», 2020. С. 264-269. URL: <https://er.nau.edu.ua/bitstream/NAU/49278/1/Ковальчук.pdf>

5. Ковальчук О., Мороз Р. Психологічний механізм виникнення стресових ситуацій у військовослужбовців. *Вісник Національного університету оборони України. Зб-к наук. праць*. К.: НУОУ, 2019. Вип. 3 (53). С. 84–93. URL: <http://visnyk.nuou.org.ua/article/view/195211/195537>

6. Лозінська Н. С. Психотравма як наслідок травматичного стресу в різних напрямках сучасної психології. *Вісник Національного університету оборони України*. 2018. Вип. 2 (50). С. 65–73. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?I21DBN=LINK&P21DBN=UJRN&Z21ID=&S21REF=10&S21CNR=20&S21STN=1&S21FMT=ASP_meta&C21COM=S&2_S21P03=FILA=&2_S21STR=Vnaou_2018_2_11

7. Лозінська Н.С. Особливості психологічної травматизації військовослужбовцівучасників АТО: дис. ... канд. психол. наук: 19.00.09. Київ, 2019. 260 с. URL: <https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/science/spetsializovani-vcheni-rady/2/disLozinska.pdf>

8. Львов О. О., Жабко Н. В. Важливість профілактики та корекції посттравматичних стресових розладів. Арт – терапевтичний підхід. Психологічні та психотерапевтичні аспекти. *Простір арт – терапії : [Зб. наук. праць] / УМО, 2018, ВГО «Арт – терапевтична асоціація», 2018; [Редкол. : Лушин П. В., Чуприков А. П. та ін.]. К. : Золоті ворота, 2018. Спец. вип. С.4-21.*

9. Мельник А.П., Магдисюк Л.І., Дучимінська Т.І. Патопсихологія та спецпрактикум з клінічної психодіагностики : навч.-метод. посіб. Луцьк : Вежа-Друк, 2018. 152 с. URL: https://evnuir.vnu.edu.ua/bitstream/123456789/18828/1/patopsyhol_spetsprakt.pdf

10. Паливода Л.І. Проблема визначення «психічна травма», «психологічна травма» і «травма втрати» у психологічних проєкціях. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія*. Том 32 (71) № 6. 2021. С.68-72. URL: https://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/6_2021/11.pdf

11. Паливода Л.І. Проблема визначення «психічна травма», «психологічна травма» і «травма втрати» у психологічних проєкціях. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Психологія*. Том 32 (71) № 6. 2021. С.68-72. URL: https://psych.vernadskyjournals.in.ua/journal/6_2021/11.pdf

12. Цицей Р. М. Психічна травма як наслідок пережитої людиною надзвичайної ситуації. *Проблеми екстремальної та кризової психології*. Вип. 13. 2020. С. 259 – 266. URL: https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/science/ProblemsOfExtremeAndCrisisPsychology/vol13/Pepr_2013_13_32.pdf

8. Інформаційні ресурси в Інтернеті

1. Міжнародний науково-практичний журнал «Психіатрія, неврологія та медична психологія». URL: <http://psychiatry-neurology.org/archive/>

2. Науковий журнал «Проблеми екстремальної та кризової психології». URL: <http://dcpp.nuczu.edu.ua/uk/arkhivpubl.html>

3. Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського URL: <http://nbuv.gov.ua>

4. Національна парламентська бібліотека України. URL:

<http://nplu.kiev.ua>

5. Підручники для студентів. URL: <http://westudents.com.ua/predmet/25-psihiolog%D1%96ya.html>

6. Психологічна бібліотека Київського Фонду сприяння розвитку психічної культури. URL: <http://psylib.org.ua/index.html>

7. Психологічний словник. URL: <http://psychologiya.com.ua/psixologicheskiy-slovar.html>

8. Публічна бібліотека імені Лесі Українки (Київ). URL: <http://lucl.lucl.kiev.ua>

9. Сайт асоціації ресурсної психології та психотерапії. URL: <https://arpp.com.ua/about-us/>

10. Український НМЦ практичної психології і соціальної роботи URL: <https://www.facebook.com/UNMCPPSR>

11. Українські підручники он-лайн. URL: <https://pidru4niki.com/psihiologiya/>

12. Центр психічного здоров'я та психосоціального супроводу НаУКМА. Корисні матеріали. URL: <https://www.ukma.edu.ua/index.php/science/tsentri-ta-laboratoriji/cmhpss/korysni-materialy>

9. Посилання на дистанційний курс

<http://ddpu.edu.ua:9090/moodle/course/view.php?id=601>

Розробник:

канд. психол. наук, доцент

Сергєєва І.В.

